

være overflødig men nyttigt at arbejde videre, arbejde paa en Omordning, og selv dette ærede Medlem af Folketinget begrænsede saa den Udtalelse til kun at gælde Landskole- og Højskoler, ja indrømmede endda, at der der maaste ogsaa kunde være Undtagelser fra den almindelige Regel. Ellers have, saa vidt jeg erindrer — jeg er temmelig sikker paa, at jeg ikke tager fejl — alle de, der have udtalt sig om Sagen, været enige om, at vort Skolevæsen trænger til en Omordning, en forbedret Ordning. Det er min Erfaring ude fra Folket, hvor jeg har færdes, og har truffet sammen med Folk baade fra By og fra Land —, at der gør den samme Mening sig gældende, at det er ikke blot nødvendigt, men paastrængende nødvendigt, at vi komme til en Omordning af Folkef.olen. Det kan man vel saa gaa ud fra, er den almindelige Mening i Landet, i Befolkningen, som i Rigsdagen, og jeg for mit Vedkommende maa føje til: den offentlige Mening. Denne almindelige Mening er vel begrundet. Jeg har ikke kunnet skønne rettere, navnlig under Forløbet af de senere Aar, end at vi egentlig have arbejdet lidt bagvendt ved Ordningen af vort Skolevæsen. Vi have omtrent baaret os saaledes ud, at vi have hygget oven fra nedad, at vi have begyndt med Toppen og endt med Grunden, og det er dog ingen klog Hygningsmaade. Jeg skal blot minde om, at vi i de senere Aar ere komne ind paa de store Beløb til Folkehøjskoler og Realskoler, 300,000 Kr. til Folke- og Landhøjskoler og over 100,000 Kr. til Realskoler aarlig. Jeg mener, det er godt gjort, men jeg tror dog, det vilde have været bedre og først have gjort den fulde Nytte, hvis vi havde underbygget disse Skoler lidt forvarligere og forbedret den almindelige Folkef.ole saaledes, at de Elever, der kom paa Realskolerne og Højskolerne, kunde møde med lidt bedre Forudsætninger for at tage imod den Oplysning, de kunne faa der. Jeg skal ikke røre ved det højere Skolevæsen, men blot ved at nævne disse to Skoler, tilføje, at man i en vis Forstand egentlig har begaaet Uret mod den almindelige Folkef.ole ved at tage disse Midler fra den. Man skal huske paa, at disse Skoler — jeg havde nær kaldt dem Kloster-skoler; det vil jeg ikke, men jeg vil sige disse Skoler — kun komme en liden Del af den danske Ungdom til gode, medens den almindelige Folkef.ole svarer til sit Navn og er det Sted, hvorfra den største Part af Befolkningen nærmest skal hente sin Oplysning, fordi den ikke kan affe den Tid og heller ikke de Midler, som skulle tilskydes ud over Statens Bidrag for Opholdet paa Højs- og

Realskoler. Jeg finder, som sagt, at disse to Arter af Skoler ere berettigede og gavnlige, og at det er godt, at de faa et Tilskud at arbejde med, naar den almindelige Folkef.ole bliver saaledes stillet, at den kan gøre sit Arbejde tilfredsstillende, netop fordi den er den almindelige Folkef.ole.

Jeg tror altsaa at kunne slaa fast, at det er den offentlige og vel begrundede Mening baade i Rigsdagen og i Folket, at vort Almueskolevæsen trænger til en Omordning og Forbedring. Det næste Spørgsmaal er, om det foreliggende Forslag i den Stikkelse, hvori det nu er kommet til os fra Folketinget, eller hvori det blev forelagt af den høitærede Kirkeminister i Fjor, er et saadant Forslag, som kan afgive en god Grundpølse for et videre Arbejde. Det har der været forskellige Meninger om. Nogle have sagt, at det omfattede for meget — det skulde blot have været en Lønningslov for Lærere —; andre, at det omfattede for lidt — det gavnede ikke Folkef.olen videre —; andre, deriblandt et æret Medlem i dette Ting, udtalte, at det krævede materielt for meget, men gav reelt for lidt, at der var et daarligt Forhold mellem den Udgift, der krævedes, og det Udbytte, man vilde faa for Pengene. Jeg har ikke været enig med disse Folk. Jeg tror og har altid troet, at Forslaget, som det blev forelagt i Fjor og i endnu højere Grad i den ved Arbejdet i Fjor omdannede Stikkelse, er et godt Grundlag for en Forbedring af vort Almueskolevæsen, i alt Fald saa godt som vi kunne vente det i Diebliffet; jeg tror, at det kan hjælpe til at nag, hvad vi i Diebliffet kunne faa. Det er ikke saa grumme mange, der ere optraadte som bestemte Modstandere af Lovforslaget. Jeg tror nok, at den høitærede Kirkeminister har Ret, naar han nede i Folketinget udtalte, at det dels var skjulte, men bestemte, Modstandere af Lovforslaget, og dels en Del kintne Venner, der havde hindret, at Lovforslaget blev til Lov. Jeg havde ogsaa i Fjor en Følelse af, at noget saadant var Tilfældet, og denne stille Modstand syntes at vokse henimod Samlingens Slutning, og ude i Befolkningen traf jeg noget lignende. Det er mig bekendt, at en Del, navnlig Folketingsmænd, i Fjor købte nogle Lovforslag og uddelte dem mellem Lærerne i de respektive Valgkredse, hvorved de vakte en Del Forhaabninger, som siden forpandledes til lige saa mange Skuffelser. Jeg tror, at det havde været klogere, om de havde sendt disse Lovforslag til Sogne- og Kommunalraadene, saa at disse havde kunnet sætte sig lidt bedre ind i Sagen. Thi det er en Erfaring, vi gjorde i Fjor under Samlingen, og som jeg ogsaa